

... ..

Porazen odmev Rooseveltovega in Churchillovega sestanka v Casablanci

Anglosaška javnost je močno razočarana nad negativnim potekom konference

Rim, 28. jan. s. Ves mednarodni tisk piše v svojih prvih komentarjih o negativnih rezultatih sestanka v Casablanci ter posebno opozarja na odsotnost Stalina ali njegovega zastopnika, kar kaže po splošnem mnenju ponovno, da rdeči car ne bo niti slišati o bodoče evropski ureditvi, kakor so si jo zamišljali v Londonu in Washingtonu, ter ne smatra za primerno in koristno odkriti svojih namenov. Zlasti tisk v nevtralnih državah podčrtava, da se je sestanek s političnega stališča popolnoma izjalovil, zaradi česar se je Churchill samemu zdelo potrebno izjaviti, da je samo njegovo osebno prijateljstvo z Rooseveltom omogočilo ureditev raznih vprašanj, ki bi sicer morala ostati nerešena. Omenjajo nadalje, da kritični prilagoditve kočljivemu položaju vplivajo na izbiro kraja za sestanek. Churchill to pot ni mogel potovati v Ameriko, na report k svojem gospodarju. Najboljše vprašanje, ki ga je bilo treba skušati rešiti, je bilo pomirjenje vsaj navidezno, zaradi kaotičnega položaja v Francoski severni Afriki. Glede spora za vodstvo severne Afrike, ki se je pokazal od prvega dne med Londonom in Washingtonom, je zlasti v tangleških krogih razširjeno mnenje, da se nikakor ni poravnal. Podčrtava se celo, da je dal Roosevelt poziv maroškim sultanu, naj ga obišče v Beli hiši, potrdilo, da nameravajo Zedinjene države tudi v bodočnosti prevladovati na tem ozemlju. Mednarodni tisk tudi smatra, da se Churchill pripravlja za novo potovanje v Moskvo, da bi skušal spraviti zlobnega Stalina iz njegovega trdnjavnega osamljenja.

Berlin, 28. jan. s. O sestanku Roosevelta in Churchilla v Casablanci piše Politichno-diplomatska korespondenca naslednje: »Sama agencija Reuter je bila prisiljena zabeležiti veliko razočaranje londonskih političnih krogov zaradi skoraj negativnega uspeha razgovorov obeh državnikov. Res važna vprašanja se na konferenci niso pojavila, kakor sta upala in pričakovala ameriški in angleški narod. Tudi odsotnost Stalina, ki ni na sestanku poslal niti svojega zastopnika, je še bolj uokorenila v svetovni javnosti sicer že staro misel o popolnem nezanimanju, ki ga kažejo vladajoči sovjetski krogi za bolj ali manj programatične in teatralne izjave svojih »zaveznikov«. V pogledu teatralnosti pripoveduje korespondenca, da sta bila Churchill in De Gaulle potisnjena pred fotografirano lečo, ko si stiskata roko kot dva stara prijatelja kakor, da komaj čakata, da bi se tudi objela in izmenjala cel niz prijateljskih kretanj. Poučno je, da so se dal Francozi obenem z Maročani porabiti za to, da zadovolje željam svojih angleško-ameriških gospodarjev.

Nezalogovjstvo z uspehom sestanka je tem očitnejše, ako se podrobno prouče ocene angleškega tiska in ako se upoštevajo mnoga njegova vprašanja. Nemška agencija poroča o nekoliko kritikah britanskega tiska glede slabega uspeha sestanka in zaključuje: »Kljub vsemu pa je Roosevelt le lahko govoril o državah trojnega pakta, o bodoči brezpogojni kapitulaciji kakor, da je pooblaščen izjaviti to v soglasju z ostalimi načelniki zaveznikov sil. Pri tem je seveda pozabil, da nikake besede ameriškega predsednika ne bodo mogle vplivati na razvoj položaja, še manj pa zavreti zmago držav trojnega spoznanja.

Budimpešta, 27. jan. s. Sestanek v Casablanci, beleži madžarski tisk, ne nudi dokazov trdnosti in skupnosti med anglosaškimi silami in boljše vprašanje ter zavezniki Rusijo. Stalin je hotel, piše poluradni »Pester Lloyd« s svojo odsotnostjo poudariti, da ne namerava upoštevati posebnih interesov anglosaških sil Stalin se počuti varnejšega v Kremliju kakor na sestanku z anglosaškimi silami. Stalin skuša, kakor je videti po vsej njegovi politiki, izbiti pretnost podpiranja, ki mu ga nudi anglosaška plutokracija, ne da bi sam v čem popustil.

Lizbona, 28. jan. s. Iz New Yorka poročajo, da stalno odklanjanje udeležbe na sestanku Roosevelta in Churchilla zbuja obupne domneve v ameriških novinarskih in političnih krogih. Vsi pripisujejo temu dejstvu velik pomen in nihče ne verjame v razlog, ki je bil omenjen v uradnem poročilu o sestanku v Casablanci. Zatrjujejo, da Stalin ni hotel biti niti zastopan ter je smatral za nepotrebno, da bi poslal svojega opozovalca. Ugotavljajo, da uspehi sestanka ne opravičujejo pričakovanja. Nameravana medzavezniki konferenca se je sklenila na ponovni sestanku Roosevelta in Churchilla in se spoznamo omejujejo na nekaj kompromisov. Mediavezniški vojni svet se je razpuštil. Po mnenju nekaterih se je nameraval Churchill odpraviti po sestanku v Moskvo, pa je moral to opustiti, kajti predloga v Kremliju niso ugodno sprejeli. Glede angleško-ameriških naspredstev smatrajo, da so ostala nespremenjena, ker Roosevelt ni pristal na želje Churchilla glede severne Afrike, kjer bi med drugim rad odstranil Peyroutona in izmenjal Eisenhowera. Kar se tiče Kitajske, poročajo o razočaranju kitajskih krogov v Washingtonu, ker je Čang Kajšek dobil samo nedoločene obljube.

Lizbona, 27. jan. s. Po sestanku v Casablanci je Churchill izrazil svoje obžalovanje, ker Stalin in Čang Kajšek nista bila navzoča. Prav tako je svoje obžalovanje izrazil zaradi tega javno tudi Wendell Willkie. Tudi londonska lista »Daily Mail« in »News Chronicle« sta se pridružila temu mnenju.

Tokio, 27. jan. s. Lista »Asahie« in »Mainiki« objavljata prve kratke komentarje o konferenci v Casablanci in podčrtavata, da uradno poročilo, ki je bilo objavljeno po konferenci, vsebuje samo splošne predloge. Oba lista poudarjata nadalje, da se lahko, po poročilu sklepa z gotovostjo, da spor med Giraudom in De Gaullem ni bil urejen, čeprav sta se udeležila pogajanj oba anglosaška šefa s svojim pompozitnim spremstvom.

Stockholm, 27. jan. s. Vtis, ki vlada v mnogih londonskih krogih, je, da famzna konferenca v Casablanci ni dosegla smotra, ki sta ga Roosevelt in Churchill določila. Odsotnost Stalina, za katerega pra-

vi uradno poročilo, da ni mogel priti zaradi operacij na vzhodni fronti, znatno zmanjšuje važnost sestanka. »Daily Mirror« piše pod sliko, ki kaže Churchilla in Roosevelta, kako se klanjata drug drugemu, in ločeno v kotu Stalina, ki ju zbadljivo gleda: »Bržkone je imel Stalin preveliko zanimanje za operacije rdeče armade, da bi se mogel udeležiti te konference.«

Noben pooblaščenec Kremlija se ni udeležil sestanka. Tudi svečana obljuba v uradnem poročilu, da bodo slej ko prej zavezniške sile ukinile, da bi olajšali naloge Sovjetske zveze, ni mngim krogom odzvala skeptičnosti, da ne govorimo o sovjetskih krogih, ki so že vajeni takih splošnih obljub. Konferenca, poudarja »Daily Herald« skupno z ostalimi levčarskimi listi se je izjalovila: 1. ker ni bil dosežen sporazum glede vojnih ciljev zaveznikov in 2. ker se ni mogel ustanoviti tako pričakovani zavezniški vojni svet, čigar ustanovitve bi bila zaradi odsotnosti sovjetskega zastopnika nemogoča ter bo nemogoča, dokler ne bodo odstranjene neke rivalitete med Londonom, Washingtonom in Moskvo, 3. ker je popolnoma v nejasnem našt za pomirjenje Girauda in De Gaullea, ki sta bila pšebej objavljena na to posebno konferenco. Posebni dopisniki ameriških in angleških listov poročajo iz Casablance o tem dogodku obširne podrobnosti. Tako je na primer bilo gotovo vzpodbudno videti De Gaullea, kako stiska roko svojemu nasprotniku Giraudu pod očelovskimi pogledi predsednika Roosevelta. Dejstvo je, da je med razpravami De Gaulle odbil razne predloge kakor n. pr. predlog za ustanovitev triumvirata za severno Afriko, v katerem naj bi bil razen De Gaullea in Girauda še en Francoz monarhične tendence. Med debato je prišlo ponovno do viharja med obema sreditma nasprotnikoma Ves angleški tisk brez izjeme priznava, da sporazum med Giraudom in De Gaulle, m ni bil dosežen. Samo nekateri listi pišejo bežno o pripravljanih razgovorih. Uradno poročilo o konferenci ne omenja francoske zadeve. Ako se misli, poudarja »News Chronicle«, da je bila ta konferenca, ki bi bila prav tako lahko v Londonu ali v Washingtonu ali v katerem drugem kraju, sklicana v Casablanci, da bi se podčrtala važnost in nujnost zedinjenja vseh svobodnih Francozov se prikaže njen polom v vsej luči.

»Times« se zdaj skupno z ostalimi levčarskimi listi precej razočaran zaradi rezultatov in se vprašuje, kje so bodoči cenzilni načrti zavezniškov za 1. 1943 in ali ti načrti resnično obstajajo. List omenja, da še vedno obstaja nevarnost podporni Osi, ki lahko paralizira vsakršno pobudo. Kronika konference je polna dogodkov. Ni presenetljivo, da so nad Rooseveltovim bivšim vseh 10 dni letale ameriške letalce trdnjave, kajti od prvega dne so se ball presenečenja s strani letalstva Osi. Zavezniki vlade so bile v takem strahu, da bi vest o tej konferenci prišla v Evropo pred zaključkom, da so odredile cenzuro vseh brozjavk listom d. 3. ponocni po zaključku konference. V Londonu so že večerjapolodne govorili javno o Casablanci in o navzočnosti Churchilla in Roosevelta, dopisniki švedskih in drugih nevtralnih listov pa niso smeli poslati vesti o Casablanci v svoja glavna mesta do današnjega jutra. V razgovorih z večerki angleškega političnega sveta je dopisnik »Aftonbladet« opazil precejšnje razočaranje, ki ga je konferenca povzročila v angleškem javnem mnenju, kajti konferenca ni rešila mnogo velikih izredno nujnih vprašanj. »Aftonbladet« je tudi objavil, da se je pogajanje v Casablanci udeležil tudi med drugim lord Monbatton in zaradi tega misli angleški tisk, da obstoja namera organizirati napade »na evropsko trdnjavo« po vzoru D. eppa. Število kandidatov za enotno poveljstvo nad silam v severni Afriki narašča od dne do dne. Imenom maršala Alexandra in Eisenhowera se je pridružilo ime Wavella.

Bern, 27. jan. s. Razen podrobnih poročil o dogodku, ki je dopisniki omogočili poročati, da je Churchilla spremljal na potovanje v Casablanco njegov osebni zdravnik in da je bil Churchill odsoten iz Londona od 12. januarja, se najbolj zanimive ugotovitve glede konference v Casablanci lahko povzamemo takole:

1. Odsotnost Rusije in Kitajske, ki nista hoteli poslati niti pomožnega zastopnika. Čeprav sta bili povabljeni.

2. Francoska disidentska generala Giraud in De Gaulle sta bila stalno v predbi, kjer sta dobivala ukaze obeh diktatorjev, ki celo nista niti omenila v svojem uradnem poročilu oba generala, ko je bilo poročilo o konferenci izdano.

3. Londonski dopisnik lista »Neue Zürcher Zeitung« zlasti omenja začudenje v Londonu, kajti po tolikem hrupu, ki so ga uradna glasila anglosaškega tiska delala v preteklih dneh, ko so naznanjala, da bo sklenjena ustanovitev vrhovnega vojnega sveta, in katerem bi bili zastopani tudi Rusija in Kitajska, se zdaj omejujejo samo na splošne fraze.

Radio Ljubljana

PETEK, 29. JANUARJA 1943-XXI

7:30: Lahka glasba 8:00: Napoved časa. Poročila v italijanski. 12:20: Picčče. 12:30: Poročila v slovenski. 12:45: Simfonična glasba. 13:00: Napoved časa: poročila v italijanski. 13:15: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13:17: Koncert radijskega orkestra. vodi dirigent D. M. S. Janec Glasba za godalni orkester. 13:45: Pisana glasba. 14:00: Poročila v italijanski. 14:15: Vojaske pesmi. 14:50: Komorna glasba. 15:00: Poročila v slovenski. 17:00: Napoved časa: poročila v italijanski. 17:15: Pesem in napev. 17:45: Pisana glasba. 19:00: »Govorimo italijansko« poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19:30: Poročila v slovenski. 19:45: Italijanska glasba v narečju. 20:00: Napoved časa, poročila v italijanski. 20:20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20:30: Simfonični koncert, vodi dirigent Erede. V odmoru: Predavanje v slovenski. 21:25: Zarimovosti v slovenski. 22:05: Orkester pesmi, vodi dirigent Angelini. 22:45: Poročila v italijanski.

Darujte za slepe!

Visoki komisar pri predstavi za GILL v gledališču

Tiskovni urad Zveze fašistev objavlja: Zvezno poveljstvo GILL-a je izpolnilo spored svoje mnogostanske delavnosti s tem, da prireja vsak teden v Opernem gledališču predstave za svoje mlade člane, ki jim prisostvujejo vedno v velikem številu in z živahnim zanimanjem.

Nedavno je bila predstava »Angel« v avtomobilu, ki so jo podali najmanjši igralci in zaslužili v resnici odobravanje prisotnega občinstva zaradi svoje dovršene igre.

Eksc. Visoki Komisar je s svojo navzočnostjo počastil predstavo ter s tem izpričal svoje znano zanimanje za delovanje GILL-a v korist mladini nove pokrajine.

Opzrrilo

Tiskovni urad Visokega komisarijata javlja:

Odrejeno je, da morajo 1. februarja t. l. lastniki poslopij odstraniti vse manifeste, javne objave ali druge lepake, ki se nanašajo na zastarele dogodke ter so nalepljeni na nepremičninah in izpostavljeni v trgovinah, javnih prostorih in mestu ter v drugih središčih pokrajine.

Pričujoča odredba se ne tiče stenskega lista »Nova Ljubljana«, za stenske liste GILL-a pa velja z omejitvijo mesto Ljubljano. Kdor ne bo do določenega roka izvršil tega naročila, bodo odstranitev izvršili občinski organi na stroške gospodarjev dotičnih poslopij.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. armijskega zbora

objavlja na pollagi naredbe z dne 24. aprila 1942-XX, naslednje:

Zjutraj 24. januarja t. l. so komunistični razbojniki, ki so ostali neznan, podli umorili 31letnega Antona Martinjaka.

Ob uporabi naredbe z dne 24. aprila t. l. je bila odredna ustrelitev šestih oseb, za neslajivo krivih terorističnega in komunističnega delovanja.

Kakor smo že objavili, so 24. t. m. zjutraj komunistični tolovaji, ki so ostali neznan, umorili Antona Martinjaka, starega 31 let, ker je bil po svojem prepričanju nasprotnik komunizma.

Z umorom Antona Martinjaka, ki zapušta mlado vdovo in deklico, ki ji je komaj pet tednov, so se ljubljanski komunisti omadeževali z novim strašnim in neopravičljivim zločinom, kajti zopet je padla nedolžna žrtev, in sicer skoraj na pragu cerkve, kamor je pokojnik odšel k maši.

Mnogi Slovenci so upali, da bodo komunisti končno vendarle spoznali neumestnost in brezkoristnost svojih bedastih dejanj in da bodo odložili orožje. Moralna in gmočna škoda, ki jo je sleherni njihov zločinski dejanje povzročilo mestu in njegovim prebivalcem, je prizadelo na tisoče nedolžnih oseb, ki niso bile neudeležene pri samem dejanjskem zločinu, temveč niso niti posredno ali neposredno sodelovale z zločinskimi elementi, ki so zagrešili novi umor.

Slovenci so mogli že ugovoriti, da so civilne in vojaške oblasti strogo uporabile vojne zakone, kadarkoli so zločini komunistov omadeževali mesto ali pokrajino, čeprav so pri tem čutili vso težo teh neuklonljivih in pravičnih zakonov. Nekateri ukrepi, ki omejujejo strogost teh zakonov, ne smejo zbuditi utvar v šibkih možganih neodgovornih krogov. Za vsak zločin se plačati in bodo še plačali vsi, ki so neposredno odgovorni ali so soglašali z zločinskimi in novimi idejami in so zato posredno odgovorni, teža tega zločina pa bo usodno zadevala mesto in vse njegove prebivalce, ki se bodo morali zopet sprijazniti z novimi omejitvami.

Z uporabo zakona je bil zločin, izvršen nad Antonom Martinjakom, maščevan z ustrelitvijo šestih komunistov in je bila ta kazen izvršena davi na samem kraju zločina. Ako so komunisti, ki jim je dokazana in so tudi sami priznali pripadnost k zločinskemu oddelku, ki hočejo porušiti milnost Slovencev, plačati s svojim življenjem podlost nekega svojega tovariša, je krivda na tem tovarišu samem, ki je dovolil ustrelitev, samo da je rešil svojo kožo.

Ne opozarjamo prvič na to podlost morilcev, ki se prav nič ne pomislijo, ko gre za to, da vzamejo življenje nedolžnim žrtvam, ki pa se po izvršenem zločinu skrijejo in brezsrčno gledajo na ustrelitev tistih, ki jih imenujejo svoje »brate«. To ustrelitev bi lahko preprečili samo, če bi po zločinu imeli pogum javiti se oblastem in priznati svoj zločin.

Naj si Slovenci in še prav posebej prebivalci Ljubljane prav nič ne utvarjajo in naj ne ostajajo še vedno v zmoti, da ne razumejo pravega pomena odločive oblasti, ko so dobrohotne in njim naklonjene. Kakor smo že tolikokrat poudarili, bosta mirnost in delavnost prebivalstva s strani oblasti vedno priznana, toda sleherni zločin bo trdo poplačan in bo obremenil to skupnost, tisto skupnost, ki hote ali ne hote greje na svojih prsih gada in mu pripravlja strup.

Naj torej vsi d. bri preneženo to kačezlega, ako jim je do vedrine, ki jim jo tudi sedaj vojna vrtinja zagotavlja Italija. Naj se ti ljudje izognejo slehernemu stiku in »čehni povezavanosti z morilci slovenskega naroda, z morilci Martinjaka in vseh, ki so prav tako: nedolžni šli v grob pred njim. Samo tako bodo prispevali k procvtu svoje zemlje in pripravljali bodočnost svojim sinovom. Komunisti si ne smejo delati utvar glede usde glavnih voditeljev, ki so v zaporih ali kakor koli zani oblastem; oni ne bodo ušli svoji usodi, čm bi se podobni zločini ponovili.

Otvoritev

japonskega parlamenta

Tokio, 27. jan. s. Doznava se, da bo ministrski predsednik general Tojo ob zopetnji otvoritvi parlamenta, ki bo jutri, podal izjave, s katerimi bo objasn timerljina načela vlade glede raznih notranje-političnih in mednarodnih vprašanj. Jutri bosta govorila tudi zunanji in finančni ministri.

Gospodarstvo

Mednarodni poljedelski institut v Rimu

Navzlic oviram, ki jih povzroča vojna, deluje v Rimu uspešno Mednarodni poljedelski institut, ki redno izdaja svoje znane publikacije. Kot stalna mednarodna ustanova je bil institut ustanovljen pred skoro 50. leti. Delovanje instituta, čigar izsledki in ugotovitve se redno objavljajo, je priznano v vsem svetu. O postanku instituta poroča rimski dopisnik budimpeštanskega lista »Pester Lloyd« naslednje zanimive podrobnosti:

Initiativo za ustanovitev instituta je dal Američan David Lubin. Čigar dopisni kip zavzema še danes častno mesto v vili Umberto, kjer je sedež instituta. David Lubin je bil prvotno lastnik neke veleblagovnice, ki pa jo je prodal, nakar je kupil veliko posestvo. Posvetil se je kmalu misli o mednarodnem sodelovanju kmetov, ki naj bi ustanovili mednarodno organizacijo z namenom, da se čim bolj izločijo krize v kmetijski proizvodnji in nerednosti na mednarodnih trgih kmetijskih proizvodov. Zanimivo je, da je svojo idejo najprej sprožil leta 1896 na mednarodnem kongresu kmetijskih organizacij v Budimpešti. Ker mu ni uspelo pridobiti to misel kmetijske organizacije v posameznih državah, je stremel za tem, da bi se doseglo sodelovanje držav samih. Več let je v raznih državah propagiral svoj načrt, toda šele velika agrarna kriza, ki je nastopila ob koncu prejšnjega stoletja je omogočila postopno dozorevanje načrta. Lubinu je uspelo pridobiti za svoj misel kralja Viktorja Emanuela III., ki je osvojil načrt in prevzel protektorat nad institutom. Tako je leta 1905 prišlo do ustanovitve s sklenitvijo mednarodnega dogovora, ki ga je 7. junija 1905 podpisalo 40 držav. Mednarodni poljedelski institut v Rimu je prva javnopravna mednarodna organizacija, ki je bila ustanovljena za pospeševanje skupnih gospodarskih namenov in ki je imela obenem avtonomno pravico, stavlja iniciativne predloge. Po omenjenem mednarodnem dogovoru lahko vodstvo instituta po lastni iniciativi skliče diplomatske konference za izdelavo predlogov mednarodnih dogovorov.

Prvotni namen institucije je bil predvsem ta, da se uvede v kmetijsko proizvodnjo načrtovitost. Ta namen pa se ni dal v večje obsegu uresničiti. Razširjenje carnske zaštite v posameznih državah je povzročilo v pogledu kmetijske proizvodnje še večjo ločitve med posameznimi državami, tako ni bilo mogoče misliti na mednarodno načrtno gospodarstvo. Navzlic temu se je Mednarodni poljedelski institut v Rimu kmalu uveljavil in je sčasoma postal nujno potrebna mednarodna ustanova. Število včlanjenih držav je pred sedanjostjo naraslo na 68.

Delovanje instituta gre v štirih smereh. Institut proučuje in predlaga vladam ukrepe za zaščito skupnih interesov kmetovalcev in za zboljšanje njihovih življenjskih pogojev. Institut zbira in objavlja podatke o stanju poljedelske proizvodnje na vsem svetu in o stanju živinoreje, o mednarodni trgovini s kmetijskimi proizvodi, o cenah ter o rastlinskih škodljivcih in boleznih ter opozarja na nevarnosti, ki pretijo s te strani kmetijstvu. Nadalje proučuje posebna vprašanja iz vseh penog kmetijstva. Končno sleduje, tolačati in objavljati svoje izsledke glede tehničnega in socialnega raz-

vaja kmetijstva in glede zakonodaje, ki se nanaša na kmetijstvo v posameznih državah.

Institut je prebrodil vihar prve svetovne vojne. Takrat so delegati centralnih sil na nevtralnih tleh v Curihu ustanovili svoj urad, ki je preko kurirjev vzdrževal zvezo z rimsko centralo. Po prvi svetovni vojni je institut obnovil svoje delo v razširjenem obsegu. Kočljivo vprašanje razmerja do Društva narodov je bilo rešeno s priznanjem posebnega položaja rimskega instituta. V letih po prvi svetovni vojni se je institut zelo prizadeval doseči za posamezna vprašanja sklenitev mednarodnih sporazumov. Tako je bil leta 1920 na njegovo iniciativno sklenjen mednarodni sporazum za organizacijo borbe proti navalu kobilic. Pozneje je bilo sklenjenih še več sličnih mednarodnih sporazumov, tako sporazum za zaščito rastlin, sporazum o oznamovanju jaja, sporazum o prežkušnji sira, sporazum za poenotenje analiz vina v mednarodni trgovini in sporazum za poenotenje rodovniških knjig za živino. Sklenjeno je bilo tudi več mednarodnih sporazumov o čisto tehničnih vprašanjih.

Glavni organ instituta je skupščina, ki se sestane vsako drugo leto. Na skupščini zastopajo posamezne včlanjene države posebni delegati. Stalni odbor, ki ga tvorijo stalni delegati posameznih držav, se sestane dvakrat na leto. Predsednik stalnega odbora je sedaj baron Acerbo, bivši italijanski kmetijski minister. Institut ima največjo kmetijsko biblioteko na svetu, ki šteje 400.000 zvezkov. V normalnih časih je prejel 3800 strokovnih listov.

Ko je izbruhnila sedanja vojna, je bilo v institutu včlanjenih 68 držav, to je več, kakor je znašalo število držav, ki so kdaj koli pripadale Društvu narodov. Tudi drugake je rimski institut pokazal mnogo več življenjske sile kakor sistem »mednarodnega sodelovanja«, ki je bil ustvarjen po prvi svetovni vojni v okviru Društva narodov. Delo 150 uradnikov instituta se v sedanjosti nadaljuje. Seveda je zbiranje statističnih podatkov iz vsega sveta postalo zaradi vojne mnogo težavnejše, ne glede na to, da spada v sedanjosti vojni tudi gospodarska statistika več ali manj v področje vojaških tajnosti. Navzlic temu j edoslej še vedno uspelo institutu zbrati potrebne podatke iz vsega sveta. Publikacije instituta so tudi v vojni zelo zanimive, institut sam pa dobiva še vedno publikacije in knjige iz vseh delov sveta. Delegati velikih vojujočih se držav, ki so danes z Italijo v vojni, so seveda zapustili Rim. Ostali pa so še nekateri uradniki iz zasedenih in celo formalno sovražnih držav, ki uživajo sprčo velikodušnosti italijanske vlade enake diplomatske predprave kakor ostali delegati in uradniki instituta.

Mednarodni kmetijski institut smatra sedaj za svojo prvo dolžnost, proučevati možnosti obnove kmetijstva po končani vojni. V tej zvezi je madžarski vladni delegat na zadnjem zasedanju stalnega odbora stavlil predlog, da se priredi anketa, ki naj ugotovi možnosti načrtnega kmetijskega gospodarstva po sedanjosti vojni. Morda bo po končani vojni vendar uspelo uvesti več načrtovitosti v kmetijski proizvodnji na svetu. Vsekakor bo imel institut v povojnem mednarodnem sodelovanju še pomembno vlogo.

Gospodarske vesti

Uvedba občinskih agronomov v Italiji. Na zadnji seji ministrskega odbora za oskrbo in prehrano je bilo sklenjeno, da bo morala imeti v bodoče vsaka občina v Italiji svojega kmetijskega strokovnjaka, tako zvanega občinskega agronoma, ki kot zaupnik države ne bo samo skrbel za izvajanje predpisov o obdelovanju zemlje in o oddaji pridelka, temveč bo tudi njegova dolžnost odvzeti kmetu prečni del birokratskega dela. S tem bodo kmetu prihranjena številna pota v mesto, tako da se bo kmet lahko bolj posvetil obdelovanju zemlje. Občinski agronomi bodo tudi imeli nalogo dajati kmetom nasvete in navodila ter jim tolačiti zakonske predpise. Ta ukrep je v zvezi z novo organizacijo kmetijske proizvodnje v Italiji na podlagi splošnega obdelovanja načrta, ki predvideva za vsako pokrajino določeno obdelovalno kvoto, ki se potem razdeli na posamezne občine. Nov obdelovalni načrt bo prinesel kakor smo že nedavno poročali, sam po sebi bistveno olajšavo kmetom, ker bodo odpadle vse dosedanje prijave in bo tudi pridelek uradno ugotovljen. Doslej so morali kmetje vsako leto izpolniti veliko število raznih prijav in dajati najrazličnejše statistične podatke. Pogosto se je dogajalo, da so razni uradni organi zaporedoma zahtevali iste podatke. Letos bo obenem izvršena inventura vseh kmetijskih obratov. S tem bo dana možnost, da se uradna ugotovitev posejane površine in pridelka bistveno poenostavi, ker bodo izločeni iz kontrole majhni kmetijski obrati, ki nimajo presežka za trg. Ugotovitev kulturnih površin in posevka se bo nanašala le na dve tretjini obratov, ki predstavljajo srednje in večje kmetije.

Enotni namizni pribor v Nemčiji. V okviru ukrepov za tipiziranje industrijskih izdelkov z namenom, da se v vojnem času izdelujejo le najpotrebnejše oblike raznih predmetov, so bili sedaj izdani predpisi glede izdelovanja namiznega pribora. Doslej je v Nemčiji izdelovalo namizni pribor okrog 40 tvornic, od katerih je vsaka izdelovala vrsto različnih vzorcev. Odslej bo namizni pribor izdelovalo le 14 tvornic, vse tvornice pa bodo smele izdelovati le ene vrste namiznega pribora (vilice, nožev in žlice), in to iz aluminija v enotni določeni obliki in teži.

Tudi v Zedinjenih državah morajo štediti s papirjem. V Chicagu sta znani dve veliki tvrdki, ki se bavita izključno s prodajo blaga na podlagi naročil, gospodinjstvom po pošti. To sta tvrdki: Sears & Roebuck in Montgomery Ward. Vsaka od teh tvrdki je pred vojno izdala vsako leto obsežen katalog, ki so ga pošiljali zainteresentom zlasti na deželo. V mestih te tvrdke zaradi številnih specialnih trgovin niso imele več odjemalcev. Sedanje vojne razmere pa so tudi na tem področju povzročile znatne izpremembe. Zaradi štednje s papirjem morata obe tvrdki znatno reducirati obseg in naklado svojih katalogov. Wardov katalog je pred vojno izhajal na 1200 straneh in je tehtal 6 in pol funta. Searsov katalog pa je tehtal točno 4 funte, tako da je tvrdka lahko izkoristila nižjo pošto tarifo za pošiljanje kataloga. Pred vojno sta oba kataloga izšla vsako leto v 6 milijonov izvodih. Za zimski katalog tvrdke Ward je prej skozi 8 tednov delalo 6 največjih tiskarn v Ameriki. Ker pa se je prav sedaj v mestih povečalo zanimanje za nakup pri teh tvrdkah, ker se interesi ne morejo več voziti z avtomobili in se ne morejo nastavljati v trgovinah. Zato sta obe tvrdki v velikih mestih uredili majhne pisarne, kjer so na razpolago katalogi in kjer lahko zainteresenti naročajo potrebno blago. Toda tudi pri teh tvrdkah je izbira vedno bolj piča.

I

V globoki žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je Vsemogočni Bog poklical k Sebi, prevideno s svetimi zakramenti, našo nadvejo dobro in ljubo soprogo, mamo, taščo, staro mamo, svakinjo in teto, gospo

IVANO AVANZO

Blagopokojna leži na svojem domu, Vodmatska cesta 27, do 11. ure dneva pogreba.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v petek, dne 29. t. m. ob ½3. uri popoldne z Zal — kapele sv. Andreja — k Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo darovala v farni cerkvi sv. Družine v Mostah v sredo, dne 3. februarja 1943 ob 7. uri zjutraj.

Blagopokojno priporočamo v molitev in blag spomin.

Ljubljana, dne 28. januarja 1943.

Žalujoci: ALOJZIJ, soproj; LOJZE in Ing. STANE, sinova; SONJA, sinaha; BERNARDKA, vnukinja in ostalo sorodstvo

KULTURNI PREGLED

Mazzini in evropska skupnost

Rimski obzorik za literaturo in umetnost »Primato« je priobčil v najnovejšem zvezku članek Carla Morandi: »Mazzini e l'unità d'Europa« (Mazzini in evropsko edinstvo). Eden najpomembnejših ideologov risorgimento, italijanski glasnik in vzornik mladoevropskega gibanja, je tu prikazan predvsem s svojimi misli o problemu, ki je bil pred sto leti, kakor je pereč (morda) končni stopnji pred svojo rešitvijo: v tistih dneh, ko je problem bodočega evropskega edinstva. Za Mazzinija je bilo nacionalno življenje samo sredstvo, mednarodna skupnost pa smoter vsega političnega in socialnega prizadevanja. Carlo Morandi piše v svojem članku med drugim:

»Tudi Mazzini je govoril o Zedinjenih državah evropskih, vendar dokaj drugače, kot postavljamo, Carlo Cattaneo in pred njim Victor Hugo. Namreč v nekoliko nedoločnem smislu; zamišljal si jih je nekako po ameriškem vzoru, svojo zasnovo o enakosti posameznih delov je, uveljavljajoč se potrebo hierarhične duhovnih vrednot, kmalu popravil v nekoliko manj enakomerni hierarhiji in nekoliko bolj živo vero; Nihče ne čuti bolj od mene potrebo, da prevladajo v zgradbi nove Italije in mlade Evrope religiozna sinteza«.

Mazzini je videl v italijanskem nacionalnem prerodu možnost gibanja, ki bi utegnili preporočiti ves stari svet, mu spremeniti moralno obličje prav kakor politično karto in ustvariti podlago sožitja, ki bi ne sponelo več na samem varovanju ravnovesja, t. j. na uravnoteženju sil. Za Mazzinija je sodil, da je Francija odigrala svojo vlogo; slutiti je polom, ki ga je res prineslo 1. 1870. »Francija je dosti storila za Evropo«, je pisal, »vendar en sam narod ne more storiti vsega; gorje če bi to mogel, zakaj nujno bi iz njega postal tiran. Od 1. 1814 dalje Francija ni prinesla na arena sveta nobenega novega načela«. Mazzini je bolj veroval, mlade narode, zlasti v Nemčijo, v vse narode germanske in slovanske krvi. Prav Slovani, ki so se takrat še borili za svojo narodno neodvisnost, piše Morandi, je Mazzini, kakor znano, namenil važno mesto v bodočem evropskem redu, vendar ni maral, da bi postal plen ali orodje despotičnega ruskega imperijalizma. Dvomil je tudi, v pomen Anglije za ustvaritev evropskega edinstva. »Anglija ne predstavlja ničesar v evropskem sistemu«, je pisal: »Gibalo načelo njene vladavine se ni spremenilo: je to nacionalna, trgovinska sebičnost, nič drugega. Anglija ni in nikdar ne bo na čelu take propagande. Italijo je hotel Mazzini preporočiti zato, da bi nastal iz nje velik narod«.

Mazzini je upiral svoje poglede preko evropskih narodov, kar je bilo mogoče samo tako, da si je zamišljal evropsko vprašanje v zvezi z narodi, ne pa z nacionalizmi, in ker se je zavedal, koliko morajo narodi žrtvovati za Evropo. Morandi sklepa svoj članek s pogledi v sedanjo problematiko evropskega edinstva. Danes, piše, se skuša ostvariti evropsko edinstvo ne več po mazzinijanski poti 19. stoletja, po narodov, marveč preko nacionalizmov in imperijalizmov starega stila. Tu pa se ponovno vsiljuje tipično mazzinijev motiv, ki se pojavlja v vseh svoji veljavni in etični zahtevnosti: »Vedno znova ponavljamo, da bodi moralni zakon tisto merilo, s katerim naj se presoja vrednost socialnih in političnih dejanj, tistih, ki so življenja narodov in raznih doktrin, ki jih hočejo voditi. Sodelavec »Primata« sklepa: »Če naj postane naše evropsko »ideoforzo«, mu moramo dati globljo moralno vsebino, višji življenjski smisel, ki odločno presega meje narodov. Mazzini je nekoč napisal tole resnico: »Ideje so za narode le v toliko velike, v kolikor presegajo njihove meje«.

Finžgarjeve »Črtice«

Kot XI. zvezek Zbranih spisov F. S. Finžgarja je izšla pri Novi založbi zbirka z naslovom »Črtice«. Obsega devetnajst prozi: trinajst jih je strnjenih v ciklus »Znanci s poti«. V obsežnem delu enega izmed predstavitev sodobnega slovenskega pripovedništva združuje enajst zvezek krajšo prozo iz zgodnjih in poznih let Finžgarjeve ustvarjalne dejavnosti. Tako je bila »Črtica« »Ob njegovih govilih« (spomin na dr. Lampeta) spisana že leta 1901., medtem ko nekaj črtic poteka iz leta 1939. Skoraj trideset let leži torej med posameznimi sestavki, ki so zbrani v tej knjigi, vendar prav pri Finžgarju drobni prozi ne čutis v toliki meri tistega procesa stvarjalne rasti in dozorevanja, ki je zapustil očitno sled na večjih njegovih pripovednih kompozicijah. Tako je nemara zaradi tega, ker sta leposlovni feljton ali kratka povest manj zahtevna kakor novela ali roman: zadočeta da pisatelj na kaže v takem utrujenosti neko prigodo ali razvije neko misel, ter da doseže nadpovprečno stilistično višino, in že je zadovoljil čitalčev okus. Nekateri take Finžgarjeve črtice se s svojimi lirskim tonom približujejo tipu pesmi v prozi ter sodijo med pisateljeve posebno značilne stvaritve (n. pr. Solskega župnika velika noč in dr.). Druge presegajo ne le po obsegu, marveč tudi po vsem svojem značaju črtičarske meje in se — kakor zlasti »Oče je oče«, »Tale naš lakar«, »Kovač pomotnik«, »Za prazen nič«, uvrščajo med Finžgarjevo novelistično tvorbo, med njegove ljudske povesti, ki imajo tudi v teh prerah poleg realističnega orisa naše življenjske stvarnosti na kmetski idealistično-vzgojno noto ali vsaj tak poudarek.

Zbrani spisi so vedno sklad raznih razvojnih plasti in pridružujejo doganemu in zrelemu tudi to, kar je nastalo v manj zrelih stvarjalnih trenutkih, priložnostne sestavke, tako rekoč obrobne spise, kratka: gradivo za prenojanje vsega pisateljevega ocvra in njegovega celotnega pomena. Tudi v Finžgarjevih Zbranih spisih ima marsikateri delček samo — dejal bi — poljašen značaj in s svojim kontrastom tembolj označuje moštvo in dejavnost življenjske silu in trajnejšega slovenskega pomena. Vzile tomu da je tudi v enajstem zvezku nekaj takih za celoto nevažnih, čeprav sicer bolj ali manj zanimivih spisov, sodi ta knjiga med pomembnejše. Ne kaže samo rasti pesniške moči in dejavnosti usmerjenosti svojega avtorja, marveč so v nji tudi tehnični primeri njegovega socialnega realizma (n. pr. črtici »Ljubljanske povelje« »Sibirija«). Tako tudi »Črtice« prispe-

• Minister Bottai v Turinu. Prosvetni minister Bottai je te dni prisel v Turin, kjer si je osebno ogledal šolske zgradbe. V ministrovem spremstvu so bili pristojni uradniki za prosveto, poleg njih pa tudi Zvezni tajnik, prefekt in župan.

• Zlata kolajna za padlega na grškem bojišču. Major Francesco Campolo iz Pelara, Reggio Calabria, je bil po smrti odlikovan z zlato kolajno za vojaške zasluge. Pokojnik je padel na grškem bojišču med 20. in 21. januarjem 1941, potem ko je poginil sovraženika v beg z vzklikom »Viva Savoia, viva Italia!«.

• Gigli v spomin Arnalda Mussolinija. Milanski listi beležijo, da je tenorist Benjamino Gigli te dni dal položiti krasen venec na grob Arnalda Mussolinija. Nekaj dni pred tem je Gigli obiskal uredniške prostore »Popola d'Italia«.

• Smrt najstarejšega genovskega novinarja. V bolnišnici San Martino v Genovi je umrl 83 letni Emerico Romano Cavetti, najstarejši med genovskimi novinarji. Sodeloval je nad pol stoletja v uredništvu lista »Caffaro«.

• Imenovanje novih škofov. Z odredbo sv. očeta je imenovan škof msgr. Egilio Lanzo za škofa v Saluzzu, Emilio Veroncelli pa za škofa v Veroliju.

• 60 letnica poslanika V. Mackensena. Nemški poslanik v Rimu v. Mackensen je obhajal te dni 60 letnico rojstva. Poslanik izhaja iz od čnega rodu starega feldmaršala v. Mackensena ter uživa v Rimu splošen ugled. Znan je tudi kot velik prijatelj in podpornik italijan-ko-nemških političnih, gospodarskih in kulturnih stikov.

• Cene za živila v priključenih pokrajinah. Minister za korporacije je po zašilnosti pristojnega ministrstva za pravosodje odredil, da veljajo za živila v anektiranih pokrajinah iste cene kakor v Italiji. V vseh priključenih ozemljih so torej cene za živila izenačene s cenami v Italiji. To velja posebno za province Zara, Spalato in Cattaro. Kdor bi postopal drugače, bo kaznovan, kakor določa to kazenski zakon od 8. julija 1941.

• Izdelava in prodaja radijskih aparatov. »Gazzetta Ufficiale« iz Rima objavlja besedilo ministrskega dekreta z dne 6. januarja 1943-XXI., ki se tiče izdelovanja in prodaje radijskih aparatov za civilno uporabo. Dokler traja vojna je izdelovanje radijskih aparatov za civiliste vsakomur prepovedano, izjeme so dovoljene samo s pristankom državnega podtajnika v vojnem ministru.

• Odrebe za delavce, ki potujejo z vlakom. S 1. februarjem začne v Italiji plovati posebne agencije, ki bodo izdale potrdila za železniške vožnje delavcem. Brez takšnega potrdila se ne bo mogel nihče peljati na delo. Urad bo s svojimi ukrepi poskrbel, da bodo smele potovati samo osebe, ki morajo to storiti zaradi zasluga.

• Smrt zaradi tetanusa. Dr. Emanuele Pinzi, član korporacijskega sveta v Rovigu, je te dni rezal z nožem papir in se pri tem vrezal v prst. Naslednji dan je začutil v prstu hude bolečine, nastopile so težave in morali so ga oddati v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima zastrupljenje s tetanusom.

• Vseučilišnik preprečil hudo nesrečo. Univerzitetni študent Aurelio Centoni je te dni preprečil hudo železniško nesrečo. Na postaji Camerlatanord so pričakovali vlak proti Milanu. Po pomoti je neki potnik stopil na napačni tir. Nosil je s seboj težak kovček. Nemačoma je pridrvel iz nasprotni strani vlaka. Potnik, ki so čakali na postaji, so že menili, da je lokomotiva raztrgala moža, tedaj pa je planil naprej Centoni, ki je z veliko prisotnostjo luha odrinil nesrečnega od lokomotive ter mu na ta način rešil življenje. Pri tem je bil sam lahko ranjen na nos.

• Mnogo hrupa za nič. Ga. Carla Mazza iz Savone se je te dni vrnila iz Spoleja, kjer je obiskala svoje roditelje. Ko je pregledala svoje stanovanje, se je silno prestrašila, kajti zdelo se ji je, da je za njene odsotnosti izginila hranilna knjižica za 32.000 lir. V strahu za svoj denar je Mazza dvignila velik hrup. Obvestila je policijske oblasti in premetala vse stanovanje. Slednjim se je nekdo spomnil, da je v času, ko je gosna brskala po predalu, padla nekaj pod mizo. Pogledali so na tla, kjer so res našli hranilno knjižico za 32.000 lir.

• Poštenje še živi. Balla Dadda Enrico iz Casalegria je pred dnevi našel listnico z več tisoč lirami gotovine. Našel je izročil poveljniku krajevnega GILa, ki je obvestil lastnika in nagradil najhitrejša s pripadajočo nagrado. B. Dadda pa ni hotel sprejeti nagrade, temveč je izročil najdeno krajevni kuhinji za šolske otroke.

vajo značilne poteze k orisu Finžgarjevega celotnega literarnega profila.

Primeri Finžgarjeve črtičarske tvornosti v tekstu tridesetih let njegovega razvoja so značilni za vso njegovo pisateljsko osebnost, so dokument pisatelja, ki ni nikdar hotel biti samo umetnik, marveč je čutil s svojimi večjimi pripovedmi in skladbami, prav kakor z drobno prozo, izražati tudi neko nadosebno poslanstvo. Tudi v enajstem zvezku objavljene proze kažejo najkrajše v njem značilno prepleteno umetniško in oznanjevalno etoso, tankočutni goščolj dogane besede, si kar družbe in kronisti svojega časa, pa vzgojitelj množice. V stopnjevanju te ali one poglavne giba ne sile njegovega dela so prav najznačilnejši uspehi Finžgarjevega slovenskega prizadevanja. To delo ostaja dokument človeka prav kakor dokument časa in slovenskega okolja.

ZAPISKI

Silvio D'Amico, eden najznačilnejših italijanskih esejstov, kritikov in pripovednikov, je izdal v zbirki založbe Morcelliana v Bresciji knjigo esejov o dialektičnih pesnikih in umetnikih Rima in njegovega ožjega kroga: »Bocca della veritas«. V isti zbirki so izšli proze pesnika Corrada Govonija »Confessione davanti allo specchio«, fragmentarni, esejistični sestavki večidel osebno izpovednega značaja. Zbirka, ki jo izdaja založba Morcelliana, je sploh posvečena taki bolj ali manj subjektivni in zaupljivi prozi, kakor kažejo že prej izšli zvezki, med njimi Giovannijska Papinija »Mostra personale«, ki je dosegla že 4. izdajo, Corrada Alvares »Il viaggio«, Piera Bargollinija »Ritratto virile« in dr.

Kronika

• Sir za pastirje na Sardiniji. Poljedelško ministarstvo v Rimu je določilo, da imajo sardinski pastirji pravico do nakupa 12 kg sira na leto oziroma 1 kg na mesec.

• Nevarna ricinova semena. V Firenzi so pripeljali v bolnišnico dva brata, 8- in 10-letnega Maria in Sergeja Barellija. Našla sta nekaj »fiziole« in sta jih pojedla. Trpela sta strašne bolečine. V bolnišnici, kjer so jima izprali želodec, so ugotovili, da sta namesto fiziole pojedla vsak po nekaj ricinovih semen.

• Lepi loterijski dobitniki. Italijanski listi poročajo o sreči, ki se je nasmešnila nekaterim loterijskim igralcem iz Verone. L. P. je listal po starem koledarčku iz leta 1917, ter si iz njega izpisal številke 64, 65 in 66. Za loterijsko srečko je plačal 5 lir, zadel pa je 21.500 lir. Tudi v drugih loterijskih poslovalnicah so imeli igralci veliko srečo, kajti državna loterija jim je izplačala dobitke v skupni vrednosti pol milijona lir.

• Vlak ga je prerezal na dvoje. 30 letni Romeo De'loro iz Lecco je postal žrtev vlaka. Hotel je prečkati železniški tir pri postaji San el Barro v trenutku, ko je prišel vlak. Vlak, ki je vozil proti Comu, je prešel preko kolesa, ki so ga prerezala na dvoje, da je bil pri prči mrtev.

• Kožuh za 15.000 lir je izgubil. Adalga Lami je poslal iz Milana v Turin po nekem kurirju kožuh, vreden 15.000 lir. Kurir bi bil moral izročiti kožuh njenim sorodnikom, toda ko je prišel na cilj, je izjavil, da mu je bil dragocen kožuh na potovanju ukraden. Uvedena je preiskava.

• S tatvino sta si hotela osladiti medene tedne. V Bari sta prispela 22letna Maria Gloria iz Trevisa in njen zaročenec Gloria je pred odhodom na poročno potovanje po neverilno 351.000 lir. Bila je prepričana, da jih bo brezskrbno zabila s svojim mladim možem. Toda v Bariju so bili obveščeni o poverbi in ko sta zakonca mislila, da sta v varnem gnezdu, so ju prijeli ter jima zaplenili denar. Gloria si je prisvojila denar v neki banki.

IZ LJUBLJANE

u— Novi grobovi. Sredi poklicnega dela se je preselil v večnost računski inšpektor Visekega Komisarata g. Srečko Vodopivec. Za njim žalujejo soproga, dve hčerki in drugo sorodstvo. Pogreb dragoga pokojnika bo v petek ob 16. iz kapele sv. Antona na Zalah k Sv. Križu. — Za vedno je zatisnila svoje oči ga. Ivana Avanzo. Zapusča soproga, dva sinova in številno drugo sorodstvo. Truplo pokojne leži na njenem domu, Vodmatška cesta 27, pogreb pa bo v petek ob pol 15. iz kapele sv. Andreja na Zalah na pokopališču k Sv. Križu. — Po dolgotrajnem trpljenju je v 38. letu starosti preminil višji finančni pristav Financne direkcije v Ljubljani, g. Maksim Popotar. Zapusča soprogo Pavico. Na zadnji poti bodo rajnega spremili v petek, ob 15. z Zalah, kapele sv. Krištofa, na pokopališču k Sv. Križu. — Po dolgi mučni bolezni je umrla ga. Josipina Bajčeva. K večnemu počitku jo bodo spremili v petek ob pol 16. iz kapele sv. Jožefa na Zalah k Sv. Križu. — V 78. letu starosti je preminil g. Mišel Nečmar. Pogreb blagega pokojnika bo v petek ob pol 17. ur iz kapele sv. Nikolaja na Zalah na pokopališču k Sv. Križu. — Pokojnika bomo ohranili blag spomin, njihovim svojcem pa izkazano naše iskreno sočutje.

u— Ljubljaničani smo zadovoljni z letnjo zimo. Čeprav je treba štediti s kurivom, nam je znošen mraz vendarle mogoč. Ljubljani kar južno vreme. Ko je pred dnevi veljalo jugozapadni in bilo črno, je mlačno kakor da smo v aprilu, je marsikdo moral v posteljo. Aspirin, domači rastlinski zdravila in p. p. je na najboljše in najcenejše zdravila. Kar se pa dijetle tiče, je v vojnem času ravno priporočeno. Zadnje dni imamo primeren mraz, živo srebro ne pada pod 10 stop. C in če dan stoji na vedno na n. št. Tako je bilo tudi v sredo: včeraj zjutraj pa smo zabeležili — 8,2 stop. C. Neb. se je preprežlo z oblaki, izmed katerih pa se skuša preliniti sonce.

u— Predavanje Nemške akademije. V soboto 30. januarja bo predaval g. dr. Horst Rüdiger, lektor Nemške akademije v Bologni, o tvornosti: »Onosmi Italije do ...«.

GLEDAJISCE

DRAMA

Petek, 29. jan.: Ob 15.: Hamlet. Izven. Cene od 15 lir navzdol.
Sobota, 30. jan.: Ob 17.30. Zaljubljena žena. Red B.
Nedelja, 31. jan.: Ob 14.: Oče naš... Izven. Cene od 15 lir navzdol.
Ob 17.30. Ples v Trnovem. Izven. Cene od 15 lir navzdol.

Ponedeljek, 1. febr.: Zaprt.
W. Shakespeare: »Hamlet«. Tragedija v petih dejanjih. Glavne vloge: kralj Klavdij-Levar, Hamlet-Jan, Polonij-Cesar, Horatio-Nakst, Rozenkranc-Drenovec, Gildenstein-Verdonik, I. Igralec-VI. Skrbnišek, I. Igralka-Umar-Boljarska. Gra barbarja: Lipah in Plut, Fortinbras-Gregorin, Gertruda-Danilova, Ofelija-J. Jurvanova, duh Hamletovega očeta-VI. Skrbnišek. Režiser: dr. B. Kreft, scenograf: inž. E. Franz, scenska glasba: D. Zebre, dirigenti: prof. F. Sturm.

OPERA

Cetrtek, 28. jan.: Ob 17.: Thais. Red Cetrtek.
Petek, 29. jan.: Zaprt (Generalika).
Sobota, 30. jan.: Ob 17.: Zemlja smehljaja. Premiera. Red Premierski.
Nedelja, 31. jan.: Ob 16.: Thais. Izven. Cene od 24 lir navzdol.
Ponedeljek, 1. febr.: Zaprt.

Premiera na novo nastopirane Leharjeve operete »Zemlja smehljaja«. V novi izvedbi so partije prezasedene, delo je popolnoma na novo postavljeno. Ta po vsem svetu znana in zaradi svojih kakovosti vsoko cenjena opereta, katere šlagerji so znani v najširših krogih, obeta postati v letošnji zasedbi zelo zanimiva in priljubljena predstava. Peli bodo: Liza-Mlejnič, princ Sou-hong-Cuden, M. Mlejnič, grof Pottenstein-M. Sancin, vloga kneza Čanga bo igral C. Debeve, vloga Lichtensteina-Anžlovar, Liza-Japljica, generala-Planecki, Fu-liza-Skabar, evnuha-Skonečič. Dirigent: R. Simonič, režiser in koreograf: inž. P. Golovin, načrti za kostume: J. Vilanova.

Po letalski zabavi v prestolnici se dvigajo nočni lovci k obrambi

velikih Nemcev. Predavanje bo v okviru nemške akademije izmenjalnih odnosov ob 18 v gredni dvorani hotela Union.

u— VII. simfonični koncert, ki ga bo dirigiral dirigent Drago Mario Sijaneč, bo po večini ponovil nekaj del, ki so imela dosedaj pri koncertni izvedbi zelo velik uspeh. Predvsem se bo izvajala izredno lepa in melodiozna Schubertova simfonija v h-molu, ki je znana pod imenom »Nedovršena simfonija«. Solist violinist Albert Dermalj bo zaigral 1. stavek Čajkovskega koncerta za violino in orkester. To delo je Dermalj v celoti izvajal na I. simfoničnem koncertu v letošnji sezoni in imel z njim izredno velik uspeh. Med Rossinijevimi uverturami je prav gotovo najlepša in najzanimivejša ona, ki jo je napisal kot uvod k operi Viljem Tell, iz domače literature pa bomo slišali Adamčev Scherzo. Simfonični koncert bo v ponedeljek 1. februarja ob pol 7. uri v unijski dvorani. Hkrati javljamo, da bo VIII. simfonični koncert v ponedeljek 15. februarja s popolnoma novim sporedom pod vodstvom Draga Marija Sijaneča. Prejpraj vstopnic v knjižarni Glasbene Matice.

u— Krompir za seme iz Danske. Trgovka Sever & Komp nam sporoča: Ljudje prihajajo po informacije, če je krompir, ki je prišel iz Danske, sposoben za seme, čeravno je nekoliko namrznjen. To bo odvisno od tega, kako globoko je zamrznjen gomolj. Če je gomolj popolnoma zamrznjen, se pri odtajanju zmečka in je uporaben edino le še za krmo. Če pa je krompir samo nekoliko namrznjen, ostane pri odtajanju trd in tudi na ok. zdrav, spominja pa vendar nekoliko na sladak okus. Velika verjetnost je, da niso zamrznjena ovesa in je razumljivo, da bo ta krompir dobro kalil. Tak krompir se pa tudi lahko preizkusi pred saditvijo na ta način, da damo krompir v male zabojčke, ki jih denemo v topel, sve. tel prostor, kjer začne krompir odganjati v teku 10 dni. Krompir v vrečah, ki je prišel iz Danske, je navadno samo na eni strani vrde namrznjen, dočim je v sredini in na drugih straneh popolnoma neskvarjen. Vendar pa namrznjen krompir namoči ne namrznjenega in zaradi tega izgleda, da je ves krompir v vreči zamrznjen, ker je moker. V resnici pa je večina krompirja zdrava, kar se da dokazati na ta način, da krompir stresemo iz vreč in ga razgrnemo na zračnem prostoru, kjer se že v enem dnevu posuši. Na ta način dobi krompir zdrav izgled na zunanji, iz česar se da sklepati, da je tudi njegova notranjost popolnoma zdrava in v velikim odstotku kaljivosti. Sedaj je je temperatura že toliko dvignila, da je krompir, ki je bil zamrznjen, že ves odtajan. Trgovka krompir v vrečah, ki so bile namrznjene, sedaj sama odpira in prodaja le odbran krompir.

u— Natančneje se! Mladino županstvo še vedno nujno potrebuje v sredini mesta več lepo opremljenih sob za nastanitev oficirjev in uradnikov. Za nekoga višjega oficirja je pa nujno potrebna opremljena spalnica in sprejemnica s s uporabo kopalnice in po možnosti tudi kuhinje. Prave sprejemne mestne glavno vložke na Mestnem trgu št. 27, III. soba št. 18.

u— Strogo tajni tedaj, novi, eno- in dvo- in tedenski (dnevni in večerni) prične dne 4. februarja Najuspešnejša desetprstna učna metoda. Specialna stroječna šola: največja moderna strojeplena raznovrstna str. j. — Učna metoda. Informacije in prijave dnevno. Novi prospekti na razpolago: Trgovsko učilice »Christofor učni zavoda, Ljubljana, Dobromiranska 15.

u— Višji tedajni izpit bodo na drž. klasični gimnaziji od srede 3. februarja dalje po razp. red, ko bo objavljen od petka 29. t. m. dalje v večji novosti uršuln. kega poslojpa v Šubičevi ulci. — Ravnateljstvo.

u— Nevarno. Z Vrhnice so pripeljali v Ljubljansko bolnišnico 52 letnega delavca Antona Kraševca. Pri padcu s strehe je dobil tako hude notranje poškodbe, da mu zdravniki niso mogli več pomagati in je v bolnišnici umrl. Desetico, ki je zomil pri padcu 15 letni delavec Stanko Vidrih iz Vidma pri »Dobroprju 75 letna zabeleba. Mar je Baumanova iz Ljubljane je padla na se poškodovala na desni nogi. Levo nogo si je zlomila pri padcu v s. b. 28 letna g. jenka Jožefšča Marija Jurceva iz Ljubljane. Nogo si je izpchnil v gležnju 15 letni učenec Marijan Šuligoj iz Ljubljane. Levo nogo pa si je poškodoval pri padcu na cesti 22 letni Alojz Lavrič iz Ljubljane. Pone rečenci se zdravijo na kirurškem oddelku sp. šne bolnišnice.

Iz Soednje štajerske

Na Ljubnem v Gornji Savinjski dolini so imeli te dni odprto novo svečanost. Odprlo so namreč nove prostore krajevnih skupine, zborovalnice nemške mladine, garažo trških kmetijskih strojev, trško knjižnico s podružnico prosvetnega urada in novo električno napeljavno. Prišlo je mnogo gostov, ki jih je pozdravil krajevni župan Hans Derler. Zahvalil se je zlasti monterjem in inženjerjem, ki so napeljali elektriko. V imenu prebivalstva se je župan zahvalil krajevni kmetijski vodja Scherbella. Delovno-politični urad okrožnega vodstva za mariborsko okolico je 24. t. m. sklical zborovanje sotrudnikov iz vseh podjetij in krajevnih skupin. Najprej je funkcionar Salschek obravnaval delovni čas in mezde. Nato je govoril okrožni uradni volja Kern o nalogah sodelavcev. Pozival jih je, naj pri delu v podjetjih postavijo vse sile in vse znanje. Sledilo je še predavanje o splošnjaštajerski zgodovini,

potem pa je bil svoboden razgovor o pomembnih težavah v podjetjih in krajevnih skupinah.

V Slovenjem gradcu so imeli prireditelj za zimsko pomoč. Mladina je predvajala ljudske ples, pela je ga. Marija Recher-jeva, igrala pa je godba brambovec. Za zaključek je bilo dražbanje zmag. Za letnoročnim posvetilom zveznega vodje Helmatunda. Neki darežljiv rojak je izkazal vso zbirko za 2.500 mark.

SPORT

Pred glavnim dogodkom

v table-teniški sezoni

Na turnirju za prvenstvo Ljubljanske pokrajine bodo igrali tudi igralci izven Ljubljane

Kakor smo že objavili v zadnji ponedeljski izdaji našega lista, je sporna sekcija Hermes za prihodnjo nedeljo razpisala table-teniško tekmovanje za prvenstvo Ljubljanske pokrajine, ki bo po vseh dosedanjih table-teniških nastopih brez dvoma glavna prireditelj letošnje sezone.

Ker je zanimanje za to tekmovanje zelo veliko, je vodstvo turnirja uvrstilo v spored poleg že razpisanih kategorij še posebno disciplino, in sicer za juniorje. Pravice nastopa v tej kategoriji udeležencev bodo imeli verificirani in neverificirani igralci, ki niso starejši kakor 17 let. Tekme bodo izvedene samo v primeru, če se bo prijavilo najmanj 8 igralcev, toda za vse s pogojem, da bo moral vsak od njih nastopiti v najmanj še eni samostojni disciplini (iz kategorij A ali B). Prijavnina za juniorje znaša 5 lir, prijave zanje bodo zaključene v nedeljo ob 8.

Prireditelj so medtem sestavili razsodišče, v katerem so naslednji gg.: kot predsednik Ogorelec, ter kot člani Lilijski ter po en zastopnik Dopolavara iz Tobacne tovarne in prireditelja. Priizboje je treba vložiti pol ure po končani igri s takso 20 lir, ki bo prijetožniku vrnjena, če bo priizboja rešena ugodno.

Ker bo na turnir prišlo tudi večje število igralcev izven Ljubljane, bodo borbe za najvišjeje mesta še bolj napete, kakor so bile do zdaj, razen tega pa bo obstojstvo to pot videlo tudi druge zastopnike te sportne panoge, ki jih dozdaj na ljubljanskih turnirjih ni bilo. Najzanimivejši bo razplet turnirja po računih strokovnjakov v kategoriji B.

Vodstvo pri tej priliki še enkrat naproša vse igralce, naj se prijavijo čim prej, da bo tako lažje ukreniti vse pravilno in podrobno glede organizacije. Prijave se sprejemajo danes in v soboto popoldne v dvorani hotela Miklič. Turnir se začne v nedeljo ob 8 zjutraj.

V nekaj vrstah

V Beljaku so imeli zadnjo nedeljo smučarske prvenstvene tekme koroškega okrožja v klasični kombinaciji, na katerih so najboljša mesta zasedli sami Gorenjci. V teku na 12 km je bil najboljši Josip Smolec iz Jesenice s časom 50:37, dočim je bil v samostojnih skokih najbolj uspešen Karel Klančnik, ki je zdaj včlanjen v nekem beljaškem klubu. Omembe vredno je, da so tudi v skupni oceni kar trije Jeseničani zasedli prva tri mesta, in sicer Gregor Klančnik, Jože Knific in Stanko Kordež. Te dni se bo v slovaški prestolnici začel velik mednarodni tabelistični turnir, na katerem bodo nastopili zastopniki Nemčije, Hrvaške, Madžarske in Slovaške. Za glavnega zmagovalca je daroval najlepše darilo nemški državni sportni vodja Teichmayer und Osten, tako imenovani podunavski pokal. V hrvaški reprezentanci bo med ostalimi znanimi igralci bele žogice igral tudi naš ožji rojak Marinko, bivši član ljubljanskega Hermes.

Table-tenis je letos očitno prišel do velike veljave. Na vseh koncih in krajih se z velikim navdušenjem vdaajo tej igrici na zelenih mizah, ne nazadnje tudi zaradi tega, ker zanje ni treba velikih režij in prevelikih priprav. V vrsti zanimivih nastopov v tej disciplini je vredno zabeležiti gostovanje Jeseničanov na Dunaju, kjer so imeli za nasprotnike najmočnejše dunajske igralce iz poštarskega kluba. To pot se Jeseničani niso mogli pokazati v taki premoči, kakor so se doma, ter so morali na močnejšo s 5:1 prepušiti zmago. Pravijo, da jih je okolica velikega mesta spravila ob mir in živce. Edino točko jim je priboril Lackner, ki je bil tudi ves čas turnirja najbolj v formi.

Svedski general Holmquist, ki je ob enem vrhovni poveljnik švedske armade, je letos dobil zlati znak vztrajnega smučarja. General Holmquist, ki ima že enaka znaka v bronu in srebru, je za to vidno priznanje presmucal 10 kilometrsko progo v težavnih vremenskih prilikah v času 1:13:40 ter z njim za več kakor eno minuto izboljšal skrajno mejo 1:15. To ni tako lahka stvar za gospoda, ki gotovo že nosi svoj peti ali šesti križ. V svojem »smučarskem generalu« ima Svedska tudi velikega poročevalca smučarstva v vojski.

Ribje olje, eno najboljših zdravil

Morali bi ga mnogo bolj ceniti, zlasti, ko ni bilo treba varčevati z njim

Ribje olje so se včasih otroci, pa tudi odrasli, med zdravili menda najbolj bali. Žal, prav izvrstna zdravila nimajo vedno najboljega okusa ter se je težko navaditi na nje. Nekatere zdravilne jedi se pa b. m. nikom, zlasti otrokom, raje pristudijo, čeprav niso slabega okusa. To je pa n. pr. za špnačo, ki je sicer dobra jed, a starši pogosto pitajo otroke z njo tako, da je otroci ne morejo več niti videti. Ribje olje se nam zdi vsem neprijetnega okusa, ali vsaj dobro ni, ko se že navadimo nanj. Poamezni preparati iz ribjega olja pa tudi nimajo značilnega, neprijetnega okusa po olju, a vprašanje je, kako je z njihovo zdravilnostjo.

Zakaj priporočajo ribje olje

Zakaj zdravnik priporoča tako ribje olje slabotnim, bledim otrokom in bolehnim odraslim? Ali je res tako zdravilno in v čem se skriva zdravilna moč? Nekateri bi menda bili celo zadovoljni, če bi se oglašali strokovnjak ter ozneli, da ribje olje nima zdravilne vrednosti. Toda ribjemu olju ni moglo odvzeti njegovega izrednega zdravilnega pomena. Čim bolj je napredovala veda o vitaminih, tem bolj so cenili ribje olje. Toda niso ga cenili le zaradi velike količine vitaminov, temveč tudi, ker vsebuje vitamin A in D v vzornem razmerju. Druge snovi se ne poznajo, ki bi vsebovala obe vrsti vitaminov v tako idealnem razmerju.

Vitamini kot zavezniki in nasprotniki

Na brž smo povedali že dovolj, da ste sprevidele: človeško telo mora sprejemati vitamine v pravilnem razmerju. Nj torej dovolj, da hrana vsebuje vse vrste telesu potrebnih vitaminov temveč morajo biti vitamini tudi v pravilnem medsebojnem razmerju. Vemo, da se nekateri vitamini podpirajo v svojem učinkovanju, medtem ko se drugi ovirajo. Strokovnjaki imenujejo vitamine, ki se med seboj podpirajo, synergiste. Če bi se sami zdravili z vitamini,

n. pr. s kemičnimi vitaminskimi preparati, bi nam ta zdravila lahko mnogo več škodovala kakor koristila. Takšno zdravljenje je treba prepustiti d. brim zdravnikom, ki obvladajo dobro vedo o vitaminih. Če telo sprejme nekega vitamina preveč, s tem oslabi učinek nekega drugega vitamina. Če n. pr. organizem sprejme preveč vitamina A, čuti pomanjkanje po vitaminu D. To pomeni: preveč vitamina A je toliko kakor premalo vitamina D; čba vitamina mora biti v pravilnem medsebojnem razmerju. Če organizem čuti večjo potrebo po vitaminu A, mora sprejeti tudi primerno količino vitamina D, a ne samo A. Če bi telo sprejelo preveč vitamina D, bi pa čutilo tem večjo potrebo po vitaminu A, a tudi po B1; če bi pa po povečani potrebi po teh vitaminih ne bilo ustreženo, bi nastopila avitaminoza. Vitamin A mora biti tudi v pravilnem razmerju z vitaminom C; to pomeni, če organizem sprejme preveč vitamina C, to lahko povzroči avitaminozo A. Nasprotno pa preveč vitamina A povzroči avitaminozo C. Iz tega lahko sprevidele, kako pomembno je, da so vitamini v pravilnem sorazmerju.

Pregled glavnih nalog vitaminov

Doslej smo govorili posebej o posameznih vitaminih o njihovem učinkovanju, katera živila jih vsebujejo, njihovih lastnostih, kemični naravi itd. Najbrž ste marsikaj pozabili, da bi bilo treba zopet ponoviti. Zaradi lažjega pregleda navajamo nekatere glavne podatke o vitaminih skupaj. Predvsem moramo vedeti, katere vitamine vsebujejo posamezna živila. Priporočljivo bi bilo, da bi vsaka kuharica vedela o vitaminih vsaj to: toliko vsebujejo vitamine A, D in E; moka pa n. pr. žito predvsem B; sveža zelenjava B in C. Dalje bi naj sleherni strokovnjak vedel o vitaminih vsaj: da vitamini A, B — B7, C in D pospešujejo rast; povečajo odpornost organizma proti nalezljivim boleznim: A, B1, B2, C, D, H in I; pred slabokrvnostjo ščitijo:

A, B1, B2, C in D; pred krvavitvami varujejo: B2, C, D, K in P; pravilno rast kosti pospešujejo: A, B, C in D; urejajo pravilno delovanje želodca in črevesja: A, B1, B2, B7, C, D in E; uravnavajo delovanje prebavnice: A, B, B2, C, D in E; uravnavajo delovanje nadoblasti: A, B1, B2, B6 in C; uravnavajo nemoteno delovanje osrednjega in krajnega (periferne) živčevja: A, B1 in B2.

Vitaminov je mnogo...

Že doslej odkritih ter raziskanih vitaminov je mnogo, a računati je treba, da jih bodo odkrili še več. Toda, če je vitaminov mnogo ali malo — potrebni so nedvomno vsi. Sprevideli smo, da so vitamini medsebojni nasprotniki ali zavezniki, odnosno, da tudi njihovo nasprotje služi enemu in istemu namenu — življenjskim procesom. Vitamini imajo tako »ekoč dru drugemu« na uzi; njihovo učinkovanje je vzajemno, a skladno je lahko le, če jih organizem vsebuje v pravilnem razmerju. Zato nikakor ni dovolj le priporočati, katera živila bi naj cenili zaradi njihove vitaminske vrednosti; posebej moramo živila ocenjevati še po tem, ali vsebujejo vitamine v razmerju, ki ga vsebuje človeško telo. V tem pogledu ima posebno vrednost ribje olje, ker vsebuje, kakor rečeno, vitamina A in D v idealnem razmerju. V nobenem drugem živilu niso mogli odkriti teh vitaminov v tako lepem razmerju. Opozorja! smo že na nekatera živila, ki jih je treba posebno ceniti zaradi njihove hranilne vrednosti in bogastva na vitaminih. Nekatera rastlinska živila vsebujejo mnogo posameznih vitaminov, nikakor pa ne vseh, ki jih organizem potrebuje. V tem pogledu nekatera živila živalskega izvora prekašajo zelenja-

vo in sadje. Opozorimo naj le na mleko. Tako kravje, neposneto mleto vsebuje vse glavne, znane vitamine in zlasti mnogo vitamina A. Obsevano mleko pa vsebuje tudi precej vitamina D, ker se provitamin D po obsevanju spremeni v vitamin. Toda zaradi obsevanja se uničijo nekateri drugi vitamini, ki so občutljivi za svetlobo in toploto. Pinjeno mleko vsebuje vse vitamine razen D in E, pravilno kondenzirano mleko pa vsebuje tudi ta vitamin, a le malo vitamina C. Manj vitaminov vsebuje maslo, pa tudi drugi mlečni izdelki niso tako bogati na vitaminih kakor mleko. Kako je pa z ribjim oljem? Med ribjimi olji je treba razlikovati. Dognano je, da preveč očiščena in sterilizirana ribja olja ne vsebujejo toliko vitaminov kakor čim bolj naravna tudi po tem, iz katere vrste morskih rib so bila pridobljena. Najboljše je baje ribje olje iz jeter skuša, a zelo dobro je tudi iz trsk. Ribje olje vsebuje mnogo vitaminov A in B. Ni dognano, koliko vitamina B2 vsebuje, odnosno, če je sploh v njem. Tudi nekaj vitamina E je v ribjem olju. Tudi ribja mast brez jeter-

nega olja je precej bogata na vitaminih A in B, vendar vsebuje mnogo manj teh vitaminov kakor olje.

Jedilna olja in vitamini

Druga jedilna olja, ki prihajajo v poštev le kot živila in ne kot zdravila, vsebujejo mnogo manj vitaminov kakor ribje olje. Zakaj? V jetrah rib — živih, seveda — se zbirajo zaloge vitaminov A in B posredno z ribjo hrano, ki vsebuje provitamine. Izvor živalskega olja je pač precej drugačen od nastanka rastlinskega olja. Skoraj najbolj bogato na vitaminih med rastlinskimi olji je palmovo olje, vsebuje vitamina A in E. Ni pa dognano, ali vsebuje tudi druge vitamine in ne v kakšni količini. Olivno olje je mnogo bolj revno na vitaminih. Vselej niti ne vsebuje vitamina A in včasih kaže komaj sledove vitamina D, malo več pa ima vitamina E. Še manjšo vitaminsko vrednost ima laneno olje, le malenkost vit. A in E. Zanimivo je, da je koruzno olje po vitaminski vrednosti celo nekoliko pred olivnim in lanenim oljem.

Ogromna večina oglaševalcev se obrača na **JUTROV** OGLASNI ODDELEK

VSAK naš naročnik je zavarovan ALI ste poravnali naročnino?

Po dolgotrajnem trpljenju nas je za vedno zapustil v 38. letu starosti, previden s svetimi zakramenti, naš ljubljeni, dobri mož, brat in zet, gospod

MAKSIM ROPOTAR

višji finančni pristav finančne direkcije v Ljubljani

Na zadnji poti ga bomo spremlili v petek, dne 29. januarja ob 3. uri popoldne iz kapelice sv. Krištofa na Zalah k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v soboto, dne 30. januarja v cerkvi Marijinega Oznanjenja ob 1/2 8. Ljubljana, dne 28. januarja 1943.

Žalujoča žena PAVICA roj. REBERSKY in ostalo sorodstvo

Za svojim možem je odšla v večnost po dolgi mučni bolezni, previden s zakramenti sv. vere naša skrbna mama, stara mama, sestra in tašča, gospa

Bajc Jesipina

Pogreb blage pokojnice bo v petek, dne 29. januarja 1943 ob 1/2 4. uri popoldne z Zal — kapele sv. Jožefa — k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v župni cerkvi sv. Petra v četrtek, dne 4. februarja 1943 ob 7. uri. Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, dne 27. januarja 1943.

Žalujoči družini
BAJC in KVAS

Sredi poklicnega dela je Vsemogočni nenadoma pozval k Sebi mojega preljubega soproga, nadvse skrbnega očka, dragega brata, svaka, nečaka in bratranca, gospoda

Srečka Vodopivec

računskega inšpektorja Visokega komisarijata

Pogreb predragega pokojnika bo petek, dne 29. t. m. ob 4. uri popoldne z Zal — kapele sv. Antona — k Sv. Križu.

Namesto cvetja na krsto, prosimo molite zanj in darujte za siromake. Ljubljana, dne 28. januarja 1943.

Žalujoči:

ANKA roj. LAVRENCIČ, žena; ANKICA in VIDICA, otroka; POLDI ZORN, sestra in družine: ZORN, ŠIRCA, LAVRENCIČ in KUNSTEK

E repentinamente passato a vita migliore

VODOPIVEC SREČKO

CAPO DELLA DIVISIONE CONTABILITA DELL'ENTE PER L'ALIMENTAZIONE ED ISPETTORE DI RAGIONERIA DELL'ALTO COMMISSARIATO

Del caro defunto conserveremo un vivo ricordo

LUBIANA, addì 27 Gennaio 1943-XXI.

Ente per l'Alimentazione
della Provincia di Lubiana

Nenadoma je umrl gospod

VODOPIVEC SREČKO

NAČELNIK KNJIGOVODSTVA PREHRANJEVALNEGA ZAVODA IN RAČUNSKI INŠPEKTOR VIŠKEGA KOMISARIJATA

Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

V LJUBLJANI, dne 27. januarja 1943.

Prehranjevalni zavod
za Ljubljansko pokrajino

P. G. Wodenhouse:

84

PODJETNI SAM

Humorističen roman

»Nu... Zakaj potem ne rečete, Sam?« mu je tiho šepnila na uho.

Samu je za trenutek sapa zastala. Nekaj ga je stisnilo za grlo, in srce mu je silovito poskočilo v prsih.

»Kaj pravite?« je hripavo zajecjal.

»Pravim... zakaj... ne rečete... Sam?« je zamrmrala Kay, poudarjaje besede z rahlimi potegljaji za njegove lase.

Sam je bil že na tej strani plotu. Kako je bil prišel, ne bi bil mogel povedati. Najbrže ga je bil po bliskovito preskočil. Odrtna, ki se je kasneje našla na njegovi levi goleni, je pričevala za to verjetnost, a v tem trenutku ni imela koža nikjer na telesu kake posebne vrednosti zanj. Obstal je, stopicaje po mehki gredici, in kakor uklet strmel v nedoločno svetlobo, ki je pomenila kraljico njegovega srca.

»A čujte, Kay... Čujte...« iz krošnje bližnjega drevesa se je nežno oglašil pič. »Poglejte...«

Tisti mah (vse, kar se je nocoj dogajalo, je bilo tako čudno skrivnostno) se je znašlo dekle v njegovem obzoru. Čeprav so bile Samove duševne zmognosti močno zamegljene, se mu je vendar zdelo, da jo poljublja kakor neumen.

»Čujte... glejte...« je ponovil z drhtečim glasom. Zavedel se je, da stopa ob njeni strani po posutem prostoru in da se ga Kay, ako ga čuti ne varajo, drži za komolec. Zdelo se mu je tudi, da jo s srdito odločnostjo stiska za roko, kakor bi se bal, da mu zdajzda uide. »Tak glejte... ali je sploh mogoče?« je vendar že dokončal.

»Ali je kaj mogoče?« ga je vprašala Kay.

»Da bi dekle, kakršno ste vi... takšno sijajno, brezprimerno dekle, čudovito dekle... res moglo ljubiti...« Ta beseda se mu je zdela najbolj čarobna izmed vseh čarobnih besed, tako da jo je v nekakšnem zanosu ponavljal. »Ljubiti... Ljubiti... Ljubiti fanta, kakršen sem jaz?« Pomolčal je, kakor bi ga zavzetost stiskala za grlo. »To je blazno!« je vzklilnil kakor sam pri sebi.

»Zakaj pa ne?« je mehko vprašala Kay.

»I nu, hotel sem reči, fanta... Človeka... fanta... oh, saj ne vem, kaj govorim!«

Kay se je tiho zasmejala. In Sama je izpreletel občutek, da izgublja nekaj dragocenega. Srečala se je, on pa ni mogel videti njenega smeha. Zazdelo se mu je, da se ne bo nikoli potolažil nad to izgubo.

»Ali hočete, Sam, da vam nekaj povem?« ga je vprašala.

»Nu?«

»Poslušajte. Razložim vam natanko tako, kakor mislim. Se vam je kdaj zgodilo, da so vam vzeli zanimivo knjigo, ki ste jo bili šele do polovice prečitali?«

»Ne. Mislim, da nikoli.«

»Meni pa. Zgodilo se mi je v Midwaysu, ko mi je bilo devet let. Deček, s katerim sva bila tisti čas velika prijatelja, mi jo je bil posodil. Pripovedovala je o nekem 'Cincinnati Kitu' ki je skoraj zmeraj hodil okrog s krinko na obrazu in z ne vem koliko samokresi v žepu. Nekako pri polovici knjige sem bila, ko me je zalotila vzgojiteljica. Pri tisti prici me je poslala v posteljo, knjigo pa sežgala. Tako nisem nikoli zvedela, kaj se je zgodilo v tisti sobici z jeklenimi stenami, ki je bila skrita za barom. 'Pri sinji globeli' Mnogo let mi ta reč ni dala miru. Nu, in ko ste mi povedali, da odhajate, sem nenadoma začutila, da se spet privravljva nekaj takega in da to pot spet ne bo pomoči. Spoznala sem, da si ne morem misliti lepšega kakor živeti z vami ter vas gledati, poslušati in opazovati in se veseliti tudi vseh norosti, ki jih boste še uganili. Teta Izabela bi nemara rekla, da je to ljubezen?«

»Rekla bi,« je brez obotavljanja odvrnil Sam. »Konec koncev je to moj način ljubezni,« ga je Kay opomnila. »Čutim potrebo, da ostanem z vami še mnogo, mnogo let in občudujem vaše veleumne domislice.«

»Najveleumnejše, česar se morem ta mah spomniti, je tole.« Sam se je sklonil k nji in jo poljubil. »In tako veleumem mislim ostati do konca svojih dni.«

Čas jima je naglo mineval.

»Kay?«

»Kaj bi rad, dragi?«

»Hočeš, da ti nekaj povem?... A ne, morda bi se mi smejala.«

»Obljubila sem ti, da se ne bom več. Kaj si mi hotel povedati?«

»Tisto tvojo fotografijo, ki sem jo našel v ribiški koči...«

»Nu?«

»Enkrat sem jo poljubil.«

»Samo enkrat?«

»Ne, nočem ti prisegati po krivem. Ne samo enkrat, ampak vsak dan... Vsak blaženi dan... Po mnogo, mnogo kratov na dan. Zdaj se pa le smeji, če se hočeš!«

»Ne. Smejala se ti bom do konca svojega življenja, a nocoj prav gotovo ne. Ti si moj angel, moj edini zaklad! Mislim pa, da bi bilo vendarle bolje,« je zamisljeno nadaljevala, »stopiti k stricu, če je že doma, in mu povedati vso stvar.«

»Stricu misliš povedati? Takoj?«

»Seveda. Ko je tako vesel, če hitro zve vse, kar se novega zgodi pri hiši.«

»A to pomeni, da me puščaš samega,« je žalostno rekel Sam.

»Samo za minuto,« je odgovorila Kay. »Boš tako, liko, da pomolim 'lavo' skozi vrata njegove pisalne sobe in mu v naglici rečem: Oh stric, zastran Sama ti moram povedati, da ga imam blazno rada.«

»Poslušaj,« je resno rekel Sam. »Ako mi daš častno besedo... svojo sveto častno besedo... da se ne zamudiš dalje kakor trideset sekund...«

»Kako bi le mogla dalj prebiti brez tebe?« mu je zatrdilo dekle.